

*Διάφορα
Αρχαιότητες
Εκ. Πάφου*

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΚ ΝΕΑΣ ΠΑΦΟΥ

—ο—

Χοίρις νὰ ἔχωμεν ἀξιώσεις ἀρχαιολογούντων ἀλλ' ἐξ ἁπλοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδιαίτης ἡμῶν πατρίδος δημοσιεύομεν τὰς κάτωθι ἀνεκδότους ἐπιγραφὰς διὰ τῶν ὁποίων προστίθεται καίτι ὁσον μικρὸν καὶ ἂν εἴη τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Κύπρῳ Ῥωμαϊκῆς ἡγεσίας, ἣτις πολλὰ τὰ κατὰ παρῶν συμβαίνει.

I

Ἡ πρώτη ἐπιγραφή ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ προαλίῳ τῆς οἰκίας τοῦ ἐκ Εὐκρίου Γιαννῆ Χ" παπα Γεωργίου πρὸ ἐνὸς περίπου ἔτους 100 μ. νοτίως τῆς τοποθεσίας «Φάβρικα» τὴν ὁποίαν ὁ ἄγγλος περιηγητής Turner ἐν τῷ ἔργῳ του «journal of a tour in the Levant» ὀνομάζει «Λαφρικαν». Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ βάρθρου ἐκ γρανιτώδους λίθου ἔχοντος σχῆμα ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδον τῆς προσόψεως αὐτῆς ἐχούσης ἐμβαδὸν 0,37 x 0,86 τοῦ μ. καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς :

1. Ἀγαθῇ τύχῃ
 2. Αὐτοκράτορα Καίσαρα Μ.
Αὐρηλίον Ἀντωνόν... Ωτυμ.
 3. Σεβαστὸν Ἀραβικὸν Μήδικόν
Παρθικὸν Μ. Βρεττανικὸν
... Σεβαστῇ
 4. Κιὰ Φλ Πάφος ἢ Ἱερὰ Μη-
τροπόλιν τῶν κατὰ Κύπρον
πύλων παρόντων.
 5. Ἡ καὶ καθιερούμενη τοῦ τε κρα-
τίσμου ἀνθυπάτου Ἰουλίου
δὸν Φρόντωνος
στὴν Τληπολέμου καὶ τοῦ ἀξιολο-
χοῦ γιωτάτου λογιστοῦ Ἡλιανοῦ
Πολυβιανοῦ
 7. δοθέντος ὑπὸ τῶν κυρίων ἡ-
μῶν Αὐτοκρατόρων...
 8. Καὶ κατέστησαν τὸν ἀν-
δριάντα ἀπὸ...
 9. Ἀπὸ πόρων τῶν δογματισ-
θέντων ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.
 10. Τοῦ ἐνεστῶτος ΙΘ' καὶ ΙΔ'
11. καὶ ἔτους
- Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐν ἀρχῇ ὁμοιάζει
πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ D. C. Hogarth
ἐν τῷ περισπουδάστῳ αἰκοῦ ἔργῳ
«Devia Cypria» (σ. 113) δημοσι-
ευθεῖσαν ἐπιγραφὴν ἐκ Σόλων εἶνε
ὅμως ταύτης πολὺ σπουδαιότερα δι-
ότι ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἐπὶ τῆς
αὐτοκρατορίας τοῦ Μ. Αὐρηλίου δι-

ατελέσαντος ὁ ὑπάτου ἐν Κύπρῳ τοῦ Τουνίου Νουρντῶγος, καὶ τοῦ Ρωμαίου λογιστοῦ ἢ ταμίου Ἑλιανοῦ Πολυβιανοῦ προσθέτουσα τοιουτοτρόπως νέα πρόσωπα εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας διατελεσάντων ἀνθυπάτων ἐν τῇ νήσῳ μὴ ἀπαντώμενα οὔτε ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ D. Hogarth (6. 116-119) οὔτε ἐν τῷ τοῦ Σακελλαρίου (κυπριακά Α'. σ. 387—390).

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐχαράχθη ἐπὶ βάθρου τοῦ ἀνδριάντος τοῦ σοφοῦ Αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου (161 μ. Χ. — 180) τοῦ ἐναρέτου καὶ ὑπερόχου ἐκείνου ἡγεμόνος, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε δικαίως διὰ τῶν πολλῶν ἀρετῶν του ἀμέριστον τὴν ἀγάπην τῶν ὑπηκόων του δεῖγμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐν τῇ ἀπομεικρυσμένη ταύτῃ γωνίᾳ τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἱδρυσίς ὑπὸ τῆς πόλεως Πάφου ἀνδριάντος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ στιχ. 1. τῆς ἐπιγραφῆς κατέστράφη ὑπὸ τοῦ χρόνου μετὰ τὴν λέξιν Ἀντωνον μέρος 0,11 ἐνεκα τοῦ ὁποίου φαίνεται κενὸν τι τὸν Μ. Αὐρηλίον ἢ ἐπιγραφὴ ὀνομάτῃ Ἀντωνον ἀντὶ Ἀντωνίνον, ὅπως φέρεται συνήθως ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Παράδοξος καὶ ἡ ἑτέρα ἐπιγραφή ἢ ἐν Σόλοις ἀνακαλυφθεῖσα μετὰ τοιοῦτον ὄνομα αὐτὸν ὀνομάζει καὶ διὰ τοῦτο ὁ δρ. Hogarth διορθώνει αὐτὸ εἰς Ἀντωνεῖνον.

Ἐν τῷ στιχ. 3. Ὁ Μ. Αὐρηλῖος φέρεται ὡς Ἀραβικὸς Μηδικὸς Παρθικὸς καὶ Βρετανικὸς. Τὰς ὀνομασίας τοῦ Μηδικοῦ καὶ Παρθικοῦ ἀπένειμεν αὐτῷ ἢ σύγκλητος μετὰ τὰς κατὰ τῶν Παρθῶν νίκας τῶν στρατιγῶν Πρίσκου καὶ Κασσίου

(βλπ. ρωμαϊκή Ἱστορία Φραγ. Βερ-
τολίνη Σπ. Λάμπρου Β' σ. 282) ὥς
καὶ τὴν τοῦ Ἀρμενικοῦ, ἣν ἡ ἐπι-
γραφή δὲν ἀναφέρει ἐν ἀντιθέσει
ἀναφέρουσα τὰς τοῦ Ἀραβικοῦ καὶ
Βρεττανικοῦ. Ἡ Πάφος ἐν τῷ στιχ.
τούτῳ ὀνομάζεται σεβαστή εἴτε διὰ
τὰ ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης εἴτε διότι
μετὰ τὴν ἀνίδρυσιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ
Αὐγούστου ἔφερε τὸ ὄνομα Αὐγού-
στια=(Σεβαστή).

Ἐν τοῖς στιχ. 5 καὶ 6 ἀναφέρον-
ται τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνιάτων ἐκ-
προσώπων τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχί-
ας ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ὁποίων ἐγένε-
το ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ ἀνδριάντος
τοῦ Ἀνθυπάτου δηλ. καὶ τοῦ
λογιστοῦ ἢ ταμίου οἵτινες ὅπως καὶ
ἄλλοι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἐστέλλον-
το ἐκ Ρώμης εἰς Κύπρον (Πβλ. Σα-
κελλαρίου Κυπρ. Α' 389).

Εἰς τὸ τέλος τῶν στιχ. 7, 8, 9 λεί-
πει μέρος 0,20 ἀπὸ ἑκαστοῦ στιχ.
συνεπεῖα βλάβης ὑπὸ τοῦ χρόνου.

Τὸ ἐν τῷ στιχ. 10. ἀναφερόμενον
ΙΘ' ἔτος πιθανόν γὰρ εἶναι ἀπὸ τῆς
ἐκλογῆς τῶν ἀρχόντων τῆς Πάφου
καὶ τὸ ΙΔ' ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ
Μ. Αὐρηλίου ὅστις ἐβασίλευσε ΙΘ'
ἔτη θεοποιηθεὶς μετὰ θάνατον.

Ἐν τῷ στιχ. 11 παρατηρεῖται
φθορά τις πλὴν ἡ λέξις $\kappa\alpha\iota$ ἡ εὐκρί-
νως ἀναγινώσκεται.

II

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφή ἀνακαλυ-
φθεῖσα εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὑπὸ
τοῦ ἰδίου προσώπου εἶναι γειγραμμένη
ἐπὶ πλ. κ. ἐκ λευκοῦ Πεντελικοῦ
μαρμαροῦ ἔχουσα ἐμβαλὸν προσόψε-

ως 0,76 x 2,46 τοῦ πλάτους αὐτῆς
ἀνερχομένου εἰς 0,18. Ἐπὶ τῆς πλα-
κῆς ταύτης ἀνχινώσκει τις εὐκρινῶς
διὰ γραμμάτων 0,12 μ. τὰ ἐπομέ-
να:

[T. ANTONINΩ KAI TΩ YIΩ
AYTOY M. AYP[ΗΔΙΩ.]

[ΑΓΑ]ΛΜΑΤΑ KAI ΤΑΣ
ΑΝΟΔΟΥΣ ΚΑ.

Προφανῶς πρόκειται περὶ ἀφιερω-
ματικῆς πλακῆς, ἐκ τῆς ἑποίας φαι-
νεται ὅτι ἡ πόλις Πάφος ἐκδηλοῦσα
τὴν ἀγάπην τῆς πρὸς τοὺς δύο ἐξέ-
χους ἡγεμόνας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κρά-
τους τὸν Ἀντωνίνον Εὐσεβῆ (138
— 161) καὶ Μ. Αὐρίλιον ἤγειρε
πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἀγάλματα
καὶ ἀφιερώσε καὶ τὰς ἀνόδους, αἵτι-
νες πάντως ὡδήγησαν πρὸς τὴν ὑπερ-
κείμενον λόφον τῆς Φαβρίκις, καθ'
ὅσον ἡ ἐπιγραφή ἀνεκαλύφθη εἰς τοὺς
πρόποδας αὐτοῦ.

ΠΙ

Ἡ τρίτη ἐπιγραφή εἶνε ὀλίγον ἐ-
φθαρμένη καὶ εἶνε κεχαργμένη ἐπὶ
γρανιτωδούς βάθρον καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

1. MV PHILIO PONTI E
2. PRO COS CIVES
3. PAPHIAE DIOC[ES] KN.

Ἡ ἐπιγραφή ἀρχεῖται μὲ γράμματα
ἐφθαρμένα πιθανῶς δὲ νὰ εἶνε τὸ
ὄνομα τοῦ ἁ. Ἀνθυπάτου. M Phi-
lius Pontis, ἢ, ὅν ἦτο ἀφιερωμένος

ὁ ἐπὶ τοῦ θάβρου πιθανῶς ὑπάρχων
ἀνδρὶς ἦτο αἰθύπατος. Ἐν τῇ 2
γρ. ἡ φράσις PRO COS φαίνεται
νὰ εἶναι συγκεκριμένη ἔκφρασις τῆς
λεξέως Proconsules. Ἡ Ἑλληνικὴ
μετάφρασις τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται
αὕτη «Τῷ Μ. Φιλίῳ Ποντίῳ ἀνθυ-
πάτοις οἱ πολῖται τῆς Πατρίας διοι-
κῆσέων».

Ἡ δημοσίευσίς τῶν ἐπιγραφῶν
τούτων ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ συντελέσῃ,
ἵνα ἄλλοι εἰδικοί μελετήσωσι καὶ ἐ-
ξετάσωσιν αὐτὰς καλύτερον καὶ λε-
πτομερέστερον. Περαινόντες τὰς ὀλί-
γας ταύτας περὶ αὐτῶν σημειώσεις
νομίζομεν καθήκον νὰ πιστήσωμεν
τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων, ἵνα λα-
βῶσι πρόνοιαν πρὸς προφύλαξιν αὐ-
τῶν ἐκφράζοντες συνάμα τὴν εὐχὴν
ἵνα τὸ Κυπριακὸν Μουσεῖον ἐπιχει-
ρήσῃ ἀνασκαφὰς εἰς τὸ μέρος, εἰς τὸ
ὅποιον αἱ ἐπιγραφαὶ ἀνεκαλύφθησαν
ὅπου καὶ ἄλλα ἔργα ἀρχαίης τέχ-
νης ἤλθον εἰς φῶς ὡς κιονόκρανα
Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, στήλη γρανί-
του μὲ ἐλικαίθεϊς αὐλακὰς κλπ. καὶ
εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ πολλὰ ἄλλα
θὰ φανερωθῶσιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Κυ-
πριακῆς Ἱστορίας καὶ τῆς ἐπιστήμης
καθόλου.

Πάφος 28 Νομβρ. 1916.

ΛΟΓΙΣΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.